

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Dariusz Mazur

DKO-VI.053.2.2026
dot. VII.603.6.2026.JRO
Warszawa, 01 października 2026 r.

Pani
Sylwia GREGORCZYK-ABRAM
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowna Pani Rzecznik,

w odpowiedzi na wystąpienie z 30 sierpnia 2026 r. zawierające skierowaną do Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 *ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.) prośbę o rozważenie zainicjowania prac legislacyjnych w zakresie egzaminu sędziowskiego, a w szczególności:

- 1) uregulowania kryteriów oceny wypowiedzi ustnej;
 - 2) wprowadzenia wymogu rejestracji dźwięku z przebiegu egzaminu ustnego albo przynajmniej wprowadzenia wymogu podania uzasadnienia przyznanej punktacji w protokole, z odwołaniem się do wspomnianych w pkt 1 kryteriów oraz z możliwością zgłaszania zastrzeżeń przez egzaminowanego;
 - 3) utworzenia odwoławczej komisji egzaminacyjnej, jak to ma miejsce w przypadku większości innych zawodów prawniczych, do rozpatrywania odwołań od wyniku egzaminu ustnego i pisemnego
- podtrzymując stanowisko wyrażone w piśmie z 9 czerwca 2026 r. w sprawie nr DKO-VI.053.1.2026 uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi działania służące poprawie warunków odbywania aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (dalej: „KSSiP”) oraz zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia przyszłych kadr wymiaru sprawiedliwości i prokuratury. Prowadzone działania ukierunkowane są także na kompleksową poprawę sytuacji aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (dalej jako: „KSSiP”). W latach 2024 i 2025 dwukrotnie podwyższono wysokość stypendium przysługującego aplikantom aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej. Zaawansowane są również prace dotyczące dostosowania struktury stypendium do rozszerzającej się sieci miejsc prowadzenia zajęć.

Dotychczas odbywanie aplikacji wiązało się z obowiązkiem udziału w comiesięcznych zjazdach w Krakowie. Od marca 2026 r. szkolenie prowadzone jest również w Gdańsku, z kolei od marca 2027 r. szkolenie wstępne ma być prowadzone także w Poznaniu.

Rozszerzenie dostępnych lokalizacji powinno ułatwić aplikantom łączenie obowiązków szkoleniowych z życiem osobistym i zawodowym.

W KSSiP prowadzone są również zintensyfikowane prace dotyczące modyfikacji programów poszczególnych aplikacji. Ostatnio w dniach 14-16 września 2026 r. w siedzibie KSSiP w Krakowie odbyła się konferencja poświęcona zmianom programów aplikacji sędziowskiej i aplikacji uzupełniającej sędziowskiej. Ponadto od 2027 r. aplikanci, którzy dwukrotnie nie zdali egzaminu sędziowskiego, jednak do niego przystąpili, będą mogli przystąpić do niego po raz trzeci.

Równolegle w Departamencie Legislacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości prowadzone są prace legislacyjne nad zmianą zasad naboru na aplikację uzupełniającą prokuratorską. Natomiast w Departamencie Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości prowadzone są dalsze prace analityczno-koncepcyjne w wielu aspektach dotyczących KSSiP, w tym w odniesieniu do zagadnień związanych z egzaminami zawodowymi.

Problematyka KSSiP, w tym statusu jej aplikantów oraz zasad dostępu do urzędu sędziego, jest również analizowana przez Zespół Problemowy do spraw reformy zasad dostępu do urzędu sędziego Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury. W bieżącym roku oczekiwane jest przedstawienie propozycji pierwszych zmian normatywnych opracowanych przez ten Zespół.

Powyższe działania potwierdzają, że funkcjonowanie KSSiP oraz sytuacja jej aplikantów stanowią istotny obszar prac Ministerstwa Sprawiedliwości. Jednocześnie postulaty dotyczące zasad przeprowadzania egzaminów zawodowych wymagają pogłębionej analizy. Powinna ona uwzględniać z jednej strony potrzebę zapewnienia przejrzystości i weryfikowalności procesu egzaminacyjnego, a z drugiej – konieczność zachowania wysokiego poziomu wymagań wobec kandydatów do pełnienia funkcji asesorskich, a w dalszej perspektywie urzędu sędziego albo prokuratora.

Odnosząc się do poszczególnych postulatów Pani Rzecznik należy wskazać, iż:

1) stosownie do § 26 ust. 1 *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie przeprowadzania egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego*¹ oceny rozwiązania przypadku dokonuje się w systemie punktowym, z zastosowaniem skali od 0 do 10 punktów, a kryteria oceny wypowiedzi ustnej obejmują:

- prawidłowość konstrukcji orzeczenia (o ile stanowi to element zadania zawartego w kazusie);
- prawidłowość zastosowanych przepisów prawa i ich wykładni;
- prawidłowość dokonania ustaleń faktycznych, oceny dowodów i rozstrzygnięcia;
- sposób formułowania wypowiedzi.

Z uwagi zakres szeroki zakres przedmiotowy dziedzin prawa i nauk pokrewnych, z których egzaminowani są zdający, co potwierdza niezwykle wymagający stopień trudności egzaminu sędziowskiego i egzaminu prokuratorskiego – nadmierne uszczegółowienie kryteriów na poziomie aktu wykonawczego mogłoby ograniczyć możliwość adekwatnej oceny prawidłowości rozumowania prawniczego

¹ Dz. U. z 2026 r. poz. 517

w konkretnym kazusie oraz prowadzić do zbyt mechanicznego modelu egzaminowania. Nie wyklucza to jednak rozważenia rozwiązań, które mogłyby ułatwić zdającym kompleksowe przygotowanie się do zdawanych egzaminów, utrzymując jednak wymagania stawiane kandydatom do objęcia stanowisk asesorskich w sądach i prokuraturze. W ramach tych prac analizowane są np. rozwiązania związane z udostępnieniem wykazem aktów prawnych stanowiących podstawę do opracowania przez zespół egzaminacyjny kazusów na część ustną egzaminu zawodowego, analogicznie jak ma to miejsce w przypadku naboru na aplikacje.

2) postulat rejestracji dźwięku z przebiegu części ustnej egzaminu wymaga oceny nie tylko z punktu widzenia transparentności procedury, lecz również jej proporcjonalności, organizacji i bezpieczeństwa przetwarzania danych. Rejestracja egzaminów mogłaby wiązać się z koniecznością stworzenia jednolitych zasad utrwalania, przechowywania, zabezpieczania, udostępniania i usuwania nagrań, a także określenia ich znaczenia dowodowego. Niezbędne byłoby również uwzględnienie wpływu takiego rozwiązania na organizację egzaminu oraz pracę komisji egzaminacyjnych.

Sam fakt rejestrowania części ustnej nie przesądza o zwiększeniu zdawalności egzaminu ani o zmianie poziomu wymagań. Potencjalną wartością tego rozwiązania mogłoby być natomiast ułatwienie weryfikacji prawidłowości przebiegu egzaminu. Ocena zasadności jego wprowadzenia wymaga zatem ustalenia, czy korzyści w zakresie transparentności i kontroli postępowania egzaminacyjnego pozostają proporcjonalne do kosztów, obciążeń organizacyjnych oraz ryzyk związanych z przetwarzaniem nagrań.

Niezależnie od powyższego, zasadne jest rozważenie zwiększenia informacyjnej wartości protokołu z części ustnej egzaminu. W Departamencie Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości zostaną przeprowadzone analizy dotyczące możliwości wprowadzenia wymogu zwięzłego uzasadniania przyznanej punktacji w protokole, z odniesieniem przyjętych kryteriów oceny. Rozwiązanie to mogłoby zwiększyć przejrzystość postępowania egzaminacyjnego nie powodując jednocześnie skutków organizacyjnych porównywalnych z obowiązkiem rejestracji wszystkich egzaminów ustnych.

W ramach tych analiz zostanie także rozważone, czy i w jakim zakresie celowe byłoby uregulowanie możliwości zgłaszania przez egzaminowanego uwag do protokołu, przy zachowaniu sprawności postępowania egzaminacyjnego i jednoznacznym określeniu skutków takich uwag. Zwraca jednak uwagę, że w obowiązującym stanie przystępujący do egzaminu nie są pozbawieni możliwości zgłaszania takich uwag.

3) Egzamin sędziowski i egzamin prokuratorski stanowią końcowy etap szczególnego modelu kształcenia zawodowego prowadzonego przez KSSiP. Model ten jest finansowany ze środków publicznych i pozostaje bezpośrednio związany z organizacją naboru na stanowiska asesorskie w sądach i prokuraturze. Wynik egzaminu, w tym uzyskana punktacja, ma znaczenie nie tylko dla stwierdzenia spełnienia warunku uzyskania wyniku pozytywnego, lecz również dla miejsca na liście klasyfikacyjnej oraz kolejności wyboru (gwarantowanych) stanowisk asesorskich.

Różnice między egzaminami zawodowymi organizowanymi w ramach aplikacji KSSiP a egzaminami związanymi z innymi zawodami prawniczymi wynikają z odmiennego modelu kształcenia, zasad finansowania aplikacji oraz szczególnego związku wyników

egzaminu z późniejszą procedurą obsadzania stanowisk asesorskich. Okoliczności te nie wyłączają możliwości analizy rozwiązań zwiększających gwarancje proceduralne zdających, ale przemawiają za tym, aby ewentualne zmiany były poprzedzone oceną ich wpływu na jednolitość egzaminu, stabilność list klasyfikacyjnych oraz sprawność obsadzania stanowisk.

Wprowadzenie odwoławczej komisji egzaminacyjnej albo innego środka weryfikacji wyniku wymagałoby zatem kompleksowego zaprojektowania procedury. Konieczne byłoby ustalenie między innymi zakresu kontroli, terminu i sposobu wniesienia środka, skutków jego złożenia dla klasyfikacji oraz obsadzania stanowisk asesorskich, a także zasad postępowania w razie zmiany wyniku egzaminu. Wprowadzenie możliwości kwestionowania wyniku egzaminu sędziowskiego lub prokuratorskiego (tak negatywnego, jak i punktacji poszczególnych jego części) stałoby w sprzeczności z zadaniami nałożonymi *ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych*² i realizowanymi przez Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie etatyzacji jednostek sądownictwa powszechnego. W konsekwencji, wymagałoby skoordynowania ewentualnych zmian z zadaniami dotyczącymi organizacji i planowania zatrudnienia w jednostkach sądownictwa powszechnego oraz z odpowiednimi regulacjami dotyczącymi prokuratury.

Reasumując, zgłoszone przez Panią Rzecznik postulaty zmian legislacyjnych zostaną uwzględnione w prowadzonych analizach dotyczących funkcjonowania KSSiP i zasad przeprowadzania egzaminów zawodowych. Celem tych prac jest poszukiwanie rozwiązań, które będą wzmacniały przejrzystość oraz zaufanie do procedury egzaminacyjnej, przy jednoczesnym zachowaniu wysokich standardów merytorycznych i sprawnej organizacji naboru na stanowiska asesorskie.

Należy jednocześnie odnotować, iż w ostatnich latach powstrzymany został utrzymujący się od 2017 r. trend polegający na zmniejszającej się corocznie liczbie zgłoszeń do naboru na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską w KSSiP. Według dostępnych danych, w 2024 r. odnotowano 1192 zgłoszeń do konkursu, w 2025 r. było ich 1296, natomiast w bieżącym roku odnotowano rekordową liczbę 1884 zgłoszeń. Oznacza to wzrost o 58% w stosunku do 2024 r. Dane te potwierdzają rosnące zainteresowanie odbywaniem aplikacji w KSSiP, także w ramach obowiązujących regulacji prawnych, co oczywiście samo w sobie nie stanowi samodzielnej podstawy do oceny potrzeby zmian w zakresie gwarancji egzaminacyjnych ale – jak się wydaje – są potwierdzeniem społecznej akceptacji kierunku działań podejmowanych w Ministerstwie Sprawiedliwości, o których wspomniano powyżej.

Z wyrazami szacunku,

Dariusz Mazur
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

² Dz. U. z 2024 r. poz. 334 ze zm.